

WITTE ELS (ALNUS INCANA MOENCH)

(Een waarschuwing)

door

LEONARD A. SPRINGER

Een van onze nuttigste houtgewassen voor den boschbouw, althans voor de hoogere gronden is de grauwe of witte els (*Alnus incana* Moench). Deze houtsoort wordt dan ook in de laatste jaren bij nieuwen boschaanleg op hoogen grond veel gebruikt.

De groote verdienste van den witten els is zijn gemakkelijke groei, zijn milde humusvorming en de stikstofknolletjes aan zijn wortels. Een zeer belangrijke eigenschap is het vormen van wortelbroed, waardoor hij voor een goede bodembedekking zorgt, en dus te sterke invloed der directe zonnestraling op den bodem voorkomen wordt.

Schrijver dezes heeft den witten els dan ook reeds jaren gebruikt in verschillende streken van ons land, zoowel op de zandgronden van Friesland als van Gelderland en Overijssel.

In de laatste jaren heeft hij de eigenaardige ondervinding opgedaan, dat hetgeen hij als *Alnus incana* van de kweekers kreeg, niet aan de verwachting beantwoordde. Het bleek dat er onder de geleverde jonge planten waren die een geheel ander aanzien hadden, maar bovendien niet voldeden aan de verwachting die hij er van had. Bij nauwkeurig nagaan der planten bleek dat er onder die zaailingen tal van afwijkende vormen te vinden waren.

Op mijn botanische tochten in Duitschland en Zwitserland, vooral in de bergstreken, vond ik de *Alnus incana* als inheemsche struik niet in het wild voorkomen. Reeds toen viel het mij op dat er groote verschillen in vormen voorkwamen, die ook in dendrologische werken, o.a. in Schneider's „Handbuch für Laubholzkunde“ aangegeven worden.

Bij het echte type van *Al. incana*, moeten de jonge twijgen en de bladeren behaard zijn. Later zijn de bladeren donkergroen en eenigszins behaard, doch aan de onderzijde wit of grauwwiltig behaard. Vandaar ook zijn naam.

Ik vond in Zwitserland o.a. bij Thusis in Graubunderland vormen, die van dit type afweken en die bij onderzoek bleken te zijn de vorm *glaucophylla* Call., waarvan de onderzijde der bladeren zwak behaard, blauwachtig van kleur is. Een andere vorm week nog meer van het echte type af en

was aan de onderzijde nagenoeg onbehaard en groen van kleur. Het is de vorm *hypochlora*, die door velen zeker niet als een *A. incana* zou worden aangezien maar gehouden voor bastaard tusschen *A. incana* en *A. glutinosa* Gaertn. Echter zijn bij dergelijke bastaarden de jonge toppen en bladeren kleverig en dit is bij deze vormen niet het geval.

Nu is het eigenaardig dat de beide voornoemde onder-vormen, zeer weinig wortelbroed maken, somtijds in het geheel niet.

In het vorige najaar heb ik bij twee verschillende kwee-kers, voor twee verschillende werken, 2-jarige *Alnus incana* besteld. Nu bleek het mij dezer dagen dat bij beide le-vingen nagenoeg geen enkele plant was, die aan de eigen-schappen van de typische *A. incana* beantwoordde.

Voor zoover mij bekend wordt in ons land geen zaad van *Al. incana* voor den handel geoogst en zullen de kwee-kers het zaad uit het buitenland betrekken van een zaad-handelaar, die het zaad weer van derden ontvangt en dus geen contrôle heeft op de plukkers, die op hun beurt niet letten op de kenmerken der boomen, waarvan zij het zaad oogsten; 't zijn allen *Al. incana*'s: dus goed.

Ik meen dan ook, dat het in het belang van onzen bosch-bouw is, dat zoowel handelaren, kweekers en afnemers aandacht schenken aan deze aangelegenheid. Feitelijk zou-den de afnemers van planten van witten els het plantsoen slechts moeten accepteren als bij het ontluiken blijkt, dat men heeft ontvangen hetgeen men besteld heeft.
